

København d. 30. november 2016

Til
Undervisningsministeriet,
STUK
Frederiksholms Kanal 26,
1220 København K

(Fremsendt som e-post til camilla.green.schwartzbach@stukuvvm.dk med følgende angivelse i emnefeltet: "Høringssvar – Tilsynsbekendtgørelser").

Høringssvar vedrørende:
Bekendtgørelse om Styrelsen for Undervisning og Kvalitets skærpede tilsyn med undervisningen på en fri grundskole og bekendtgørelse om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v.

I høringsbrev af 17. november 2016 anmoder Undervisningsministeriet ved STUK om eventuelle bemærkninger vedrørende ovenstående. Skoleforeningerne for de frie grundskoler takker for muligheden for at give vores synspunkter til kende. Her gives fælles høringssvar:

Vedr. ændringer i Bekendtgørelse om det skærpede tilsyn med undervisningen på en fri grundskole:

Ad. § 1, stk. 1, punkt 2. Styrelsen iværksætter fremadrettet et skærpet tilsyn, hvis der er anledning til tvivl om, at skolen i sit formål og virke styrker elevernes demokratiske dannelse.

Der findes ikke en almen gyldig definition på "demokratisk dannelse". Skoleforeningerne er stærkt bekymrede for skolernes retssikkerhed, når tilsynet kobles op på evnen til demokratisk dannelse.

Det er samtidigt skoleforeningerne magtpåliggende, at statens tilsyn og udvalgte indikatorer på frihed og folkestyre og demokratisk dannelse ikke bliver en facitliste for den rigtige måde at drive skole på. Så er skolen ikke fri mere. Indikatorerne må hverken direkte eller indirekte sætte rammer for, hvad "den gode eller rigtige frie grundskole" er - retten til selv at vælge et holdnings- og værdibaseret undervisningstilbud in mente.

Ad. § 6, stk. 2. Styrelsen deltager i forbindelse med skærpet tilsyn som observatør på skolens bestyrelsesmøder m.v. En ekstern observatør kan udpeges.

Som led i skærpet tilsyn vil en ekstern observatør deltage på bl.a. skolens bestyrelsesmøder. Vi beder i forbindelse med bekendtgørelses og implementeringsarbejdet om fokus på, at der ved bl.a. bestyrelsesmøder behandles emner af en karakter, der normalt vil være omgivet af tavshedspligt. Det være sig sager, der omhandler skolens organisation og strategiske planer, men også personsager. Når observatøren rapporterer tilbage til Styrelsen, vil enhver, jf. Forvaltningsloven, kunne få aktindsigt, f.eks. journalister. Der bør være retningslinjer for, hvilke emner, eller i hvilken form, observatøren meddeler sine observationer. Det bør af bekendtgørelsen fremgå, at observatøren skal have kendskab til frie grundskoler, der bør være et uddannelseskrav, og der bør gives mulighed for partshøring i forbindelse med udpegning af ekstern observatør.

Ad. § 6, stk. 3. Styrelsen undersøger i forbindelse med skærpet tilsyn om bestyrelsen kan dansk i skrift og tale.

Vi skal her gøre opmærksom på, at der bør tages højde for de tyske mindretalsskoler samt skoler med dispensation til at undervise på et andet sprog end dansk – de internationale skoler. Skoleforeningerne er bekymrede for Styrelsens grundlag for at vurdere, om en person kan beherske dansk i skrift og tale. Hvordan bliver dette en objektiv vurdering?

Ad. § 6, stk. 5. Styrelsen kan i forbindelse med skærpet tilsyn føre samtaler med skolens elever.

Skoleforeningerne skal her meddele stærk bekymring for tilsynets mulighed for samtale med elever uden bisidder. Vi henleder opmærksomheden på, at det kun i yderst sjældne tilfælde er muligt at føre samtaler med børn uden bisidder. Det er barnets ret. Et barn skal selvfølgelig have bisidder – allerhelst forældrene. Som minimum burde retningslinjer omkring aldersgrænser kendt fra den sociale lovgivning være at finde bekendtgørelsen.

Vi mener, det er juridisk problematisk, og desuden uetisk, at give et barn ansvar for at udtale sig i en sag, der kan have så stor betydning for dets skole. Et barn skal ikke sidde tilbage med følelsen af, at det have et (med)ansvar for de konsekvenser et skærpet tilsyn kan få.

Såfremt samtaler føres gruppevis, er vi bekymrede for den mulige sociale kontrol, der kan foregå i forbindelse med, at børn får kendskab til andre børns udtalelser.

Af bekendtgørelsen fremgår, at samtalen er frivillig. Men frivilligheden har ingen værdi, hvis Styrelsen lægger pres på skolen ved at sige, at forældrenes nej tages med i den samlede tilsynsvurdering. Det er en yderst ubehagelig trussel.

Ad. § 8, stk. 1. Et skærpet tilsynsforløb gennemføres normalt inden for en tre-måneders periode.

Skoleforeningerne ønsker præciseret Styrelsens forpligtelse til at kontakte skolen med information om status og proces såfremt tre-månedersperioden overskrides.

Ad. § 8, stk. 2. Styrelsen gennemfører uanmeldte tilsynsbesøg i forbindelse med et skærpet tilsyn. Skoleforeningerne har ingen kommentarer til Styrelsens brug af uanmeldte tilsynsbesøg.

Vedr. nyt bilag 1. Tilsynets hovedområder ved vurdering af "stå-mål-med-kravet".

Skoleforeningerne har ingen kommentarer til ændringerne i bilaget.

Vedr. nyt bilag 2. Tilsynets hovedområder ved vurdering af frihed og folkestyre.

Ad. Styrelsens vurdering af undervisningen har særligt fokus på undervisningen i fagene dansk, samfundsfag, historie, dansk som andetsprog og det obligatoriske emne sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.

Skoleforeningerne er meget bekymrede for, at fokus og vurdering ikke i tilstrækkelig grad tager hensyn til de frie grundskolers frihed til at tilrettelægge undervisningen efter egen overbevisning.

Ad. Kravets hovedindhold. Særligt demokratisk dannelse.

Bekymring med henvisning til ovenstående kommentar vedr. bekendtgørelsesforslagets § 1, stk. 1, punkt 2.

Ad. Styrelsens vurdering. Bestyrelsens arbejde.

Bekymring med henvisning til ovenstående kommentar vedr. bekendtgørelsesforslagets § 6, stk. 2 og 3. Ligeledes bekymring for Styrelsens objektive kriterier og vurdering af bestyrelsens forholdene sig til frihed og folkestyre i driften af skolen.

Ad. Styrelsens vurdering. Elevernes udbytte og oplevelse af undervisningen.

Skoleforeningerne anerkender, at det er til en vis grad muligt at vurdere elevernes udbytte af undervisningen, men en tilsynsvurdering på baggrund af elevernes "oplevelse" af undervisningen er stærkt subjektiv og derfor problematisk.

Vedr. ændringer i bekendtgørelse om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v.:

Ad. Kapitel 1. Valg af tilsynsførende.

Skoleforeningerne har ingen kommentarer til nye regler for funktionsperiodens længde og valgbarhed for den tilsynsførende.

Skoleforeningerne indstiller, at overgangsordningerne vedr. de tilsynsførende må blive så lempelige, at det i realiteten er muligt både at vælge ny tilsynsførende for skolen, men også sådan at det sikres, at der er uddannede tilsynsførende nok. De foreslåede overgangsordninger (Kapitel 8. Bekendtgørelsens ikrafttræden) vækker en vis bekymring.

Ad. § 6, stk. 2. Styrelsen kan udstede betinget certificering.

Med denne tilføjelse til bekendtgørelsen sker der reelt ingen ændring i skolernes mulighed for at vælge en tilsynsførende, der ikke er certificeret. Skolerne har hele tiden, i princippet, jf. loven, kunnet vælge en tilsynsførende, der blot ikke kunne praktisere før endt uddannelse og godkendelse.

Den betingende certificering åbner i endnu højere grad op for en praksis for at benytte en fremgangsmåde, der er overordentlig risikabel for skolerne, idet certificeringen jo fortsat er betinget af, at uddannelsesforløbet gennemføres med fuld mødepligt, og at deltagerne vurderes at have de rette forudsætninger for at blive certificeret i sidste ende. I stedet burde man lukke det hul, der kan give store udfordringer for skolerne.

Ad. § 8, stk. 1 – 3. Certificering uden uddannelse.

Skoleforeningerne ønsker at få fjernet alle muligheder for at få merit, altså at få certificering uden uddannelse. Skoleforeningerne har fremsat ønske om at styrke uddannelsen af de tilsynsførende ved at slette muligheden for merit for alle uddannelsens moduler, modul 1, 2, 3, 4, – dette for at skærpe kravene til de tilsynsførendes uddannelsesforløb og signalere vigtigheden i alle den tilsynsførendes opgaver, herunder ”stå mål med kravet”. I brev af 21.11.16 skriver daværende Minister for Børn, Undervisning og Ligestilling, Ellen Trane Nørby, til skoleforeningerne og Folketingets Børne- og undervisningsudvalg, at dette ønske er efterkommet og vil fremgå af bekendtgørelsen. Det gør det dog ikke.

Ad. § 14. Modulet frihed og folkestyre.

Skoleforeningerne har ingen kommentarer til indholdet af modulet.

Ad. § 16. Gencertificering.

Skoleforeningerne finder det meningsfuldt, at uddannelsesforløbets modul 3 kun skal gennemføres i fald det ikke er gennemført tidligere.

Ad. § 22. Tilsynserklæringen. Donationer.

Med ændringen gives den tilsynsførende en opgave, som falder uden for de pædagogiske og faglige kompetencer, nemlig at give oplysninger om donationer, der gives skolen. Dette er en opgave, der, efter skoleforeningernes udtrykte mening, klart burde være tilfaldet skolens revisor. Dette er ikke sket. Derfor bør den digitale tilsynserklæring give mulighed for at vedhæfte bilag med revisors erklæring om donationer eller kopi af årsrapport, således at fakta sikres.

Skoleforeningerne bemærker positivt, at den tilsynsførende alene skal oplyse om donationer, men at disse ikke skal indgå i den tilsynsførendes vurdering.

Med venlig hilsen

Foreningen af Kristne Friskoler, Thorkild Bjerregaard
Deutscher Schul- und sprachverein, Claus Diedrichsen
Dansk Friskoleforening, Peter Bendix
Private Gymnasier og Studenterkurser, Crilles Bacher
Danmarks Privatskoleforening, Karsten Suhr

